GEMEENTE WESTLAND

RAADSVOORSTEL

ONDERWERP

Voorstel tot vaststelling van de Verordening op de rekenkamer Westland 2023

AANLEIDING

Op 27 september 2022 is de wet ‘Versterking decentrale rekenkamers’ aangenomen in de Eerste Kamer. De wet is op 1 januari 2023 in werking getreden met een overgangstermijn van 1 jaar. Concreet leidt deze wet tot de noodzaak een verordening op te stellen, zodat de rekenkamercommissie kan worden opgevolgd door een rekenkamer.

DOELSTELLING

Met dit besluit de Verordening op de rekenkamer Westland 2023 vast te stellen.

ARGUMENTATIE

Binnen de lokale democratie ondersteunt de rekenkamer de gemeenteraad bij het uitoefenen van zijn controlerende en kaderstellende rol. In de praktijk bestaat een grote variëteit in de wijze waarop lokale overheden de rekenkamerfunctie vormgeven en uitvoeren. Uit onderzoek is gebleken dat het rekenkamerwerk niet in alle gemeenten even goed uit de verf komt en er grote verschillen bestaan in lokale rekenkamercultuur en -activiteit. Met deze wet vervalt de mogelijkheid om te kiezen voor een naar eigen inzicht in te richten rekenkamerfunctie. De wet moet de positie en het functioneren van de decentrale rekenkamers versterken en beoogt een sluitend stelsel voor gedegen rekenkameronderzoek tot stand te brengen. Deze wetswijziging onderstreept het belang dat de regering geeft aan het rekenkamerwerk als essentieel onderdeel van het stelsel van checks and balances en deze beweging sluit daar – gelet op de taakverzwaring van het lokale bestuur – bij aan.
Onderstaand de belangrijkste wijzigingen met betrekking tot de rekenkamerwerkzaamheden:

- Alleen externe deskundigen als lid;
- Uitbreiding onderzoeksbevoegdheden;
- Verduidelijking regels openbaarheid en vertrouwelijkheid.

Alleen externen
Het wetsvoorstel leidt ertoe dat de regeling van de huidige rekenkamerfunctie in de Gemeentewet en de Provinciewet vervalt. In het voorstel worden gemeenten en provincies verplicht een onafhankelijke rekenkamer in te stellen. Westland heeft momenteel een rekenkamerfunctie (de rekenkamercommissie) die dus getransformeerd moet worden naar een rekenkamer. Geredeneerd vanuit die onafhankelijkheid is een belangrijk onderdeel van de wet dat het voor raadsleden en statenleden niet meer mogelijk is om zelf lid te zijn van een rekenkamer: die mag alleen nog uit externe deskundigen bestaan. In Westland bestaat de rekenkamercommissie uit zowel interne (raads)leden als externe deskundigen op het gebied van het doen van onderzoek en kennis van de ontwikkelingen in het openbaar bestuur. De wet zegt niets over het aantal leden. De praktische invoering van de wet zal dankzij de huidige aanwezigheid van de externe leden geen problemen opleveren. Zij hebben aangegeven graag benoemd te worden in de rekenkamer. Kanttekening hierbij is dat er zowel in Westland als landelijk zorgen zijn geuit omdat de raad zo op afstand van de rekenkamer komt te staan terwijl die relatie grotendeels bepalend is voor het goed

functioneren van de rekenkamer. Dit wordt opgevangen door het instellen van een klankbordgroep, bestaand uit raadsleden.

Uitbreiding onderzoeksbevoegdheden
Enkele onderzoeksbevoegdheden van de decentrale rekenkamers worden uitgebreid, naar analogie van de bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer op rijksniveau.
Ten eerste is er sprake van een uitbreiding van onderzoeksbevoegdheden naar de inkoop- en contractrelaties van de gemeente. Achterliggende motivatie is dat het van belang is dat er rekenkameronderzoek kan worden uitgevoerd naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur, ongeacht de wijze waarop de middelen worden besteed.
Ten tweede is sprake van een uitbreiding van de onderzoeksbevoegdheden ten aanzien van subsidies, garanties en/of leningen die de gemeente heeft verstrekt. Rekenkamers worden met dit wetsvoorstel bevoegd om elke garantie, lening en/of subsidie voor risico of rekening van de gemeente te onderzoeken. Voorheen was dit gekoppeld aan een relatieve bovengrens, dat is nu losgelaten.
Ten slotte voorziet de wet in een uitbreiding van de onderzoeksbevoegdheden bij samenwerking tussen bestuurslagen in privaatrechtelijke rechtspersonen. Voorheen was dit gekoppeld aan een relatieve bovengrens, dat is nu losgelaten. Deze aanpassing heeft tot gevolg dat ten aanzien van één overheidsdeelneming verschillende rekenkamers bevoegd zijn, waarbij elk van die rekenkamers onderzoek kan doen naar het gevoerde bestuur van de eigen bestuurslaag waar hun wettelijke taak op ziet. Het ligt in de rede dat rekenkamers hun optreden afstemmen als zij voornemens zijn een onderzoek in te stellen bij dezelfde overheidsdeelneming, om zo de overheidsdeelneming niet meer te belasten dan nodig is. Het was al mogelijk om met meerdere Rekenkamers een gezamenlijk onderzoek in te stellen. Daarnaast vindt de regering het belangrijk dat andere bestuurslagen op de hoogte zijn van lopende onderzoeken bij deelnemingen waarin zij participeren. Als het gaat om een deelneming waarin ook de Staat participeert is een kennisgeving aan de Minister die het aangaat van belang.

Verduidelijking regels openbaarheid en vertrouwelijkheid
Ten slotte worden de regels verduidelijkt over de omgang met openbaarheid en vertrouwelijkheid van gegevens bij de vaststelling van rapportages door de rekenkamer. Rapporten van rekenkamers zijn op grond van artikel 185, vijfde lid, van de Gemeentewet openbaar en mogen geen informatie bevatten die naar zijn aard vertrouwelijk is. In de huidige praktijk maken rekenkamers een zelfstandige afweging omtrent de vraag of informatie die zij willen opnemen in de rapporten naar zijn aard vertrouwelijk is. De Gemeentewet en de Provinciewet bevatten geen criteria voor de beoordeling van het vertrouwelijke karakter.

RISICO'S EN KANTTEKENINGEN

Geen.

FINANCIËN

Er zijn geen financiële gevolgen.

GEMEENTE WESTLAND

RAADSVOORSTEL

COMMUNICATIEPARAGRAAF

De verordening wordt gepubliceerd op de gemeentelijk website, bij de pagina van de rekenkamer.

EXTERN OVERLEG

Niet van toepassing.

VERVOLGTRAJECT

Voor de instelling van een rekenkamer heeft de griffie een concept verordening en reglement van orde opgesteld. Veel is geregeld in de Gemeentewet. Daarom is de verordening summier. Het reglement is een handreiking aan de rekenkamer. Zij stelt het reglement zelf vast. Na vaststelling zal de rekenkamer dit reglement aan uw raad sturen.
Zodra uw raad de verordening heeft vastgesteld en de huidige externe leden heeft benoemd, kan de rekenkamer Westland van start. De rekenkamer neemt de lopende onderzoeken en het onderzoeksplan 2023 over van de rekenkamercommissie.

Seniorenconvent Westland

de griffier, de voorzitter,

P. van Oosten B.R. Arends